

Nye tall for språket i den norske skolen

AV SVERRE MARTIN GUNNERUD
Redaktør av Ordet

Tallene for valgene av målform i skolen viser den samme tendensen år etter år: Andelen elever som har nynorsk som hovedmål i grunnskolen minsker med noen tiendels prosent hvert år, fra 12,51 prosent i 2013/14 til 12,39 prosent i 2014/2015. På femten år, fra 2000-2001, har nynorskprosenten sunket fra 15 prosent til den nå snart når 11 prosent. Når elevene selv får velge målform i videregående, går halvparten av nynorskelevne over til bokmål. Når vi kommer til universiteter og høyskoler er nynorskandelen ytterligere redusert med en halvpart, til bare et par prosent.

Det er store geografiske forskjeller. Sogn og Fjordane er det eneste fylket der nynorsken har en dominerende andel (97,48 prosent i grunnskolen, 85,8 prosent i videregående. I Møre og Romsdal vipper nynorskandelen så vidt over femti prosent i grunnskolen,

men reduseres til 28 prosent i videregående. Et særlig problem for målfolket er at andelen nynorskelever som velger bort nynorsken i randfylkene, der nynorsken tradisjonelt har stått ganske sterkt, er uvanlig høy, fra 17,6 prosent til 5,7 prosent i Oppland, fra 23,5 prosent i grunnskolen til 5,8 prosent i videregående i Rogaland. Andelen nynorskelever fra Trondheim og nordover til Kirkenes er ikke større enn at samtlige nynorskelever kunne vært samlet i et par skoleklasser. I Oslo, som har 61613 elever i grunnskolen, er det bare to nynorskelever. Det er det også i Nordland og Finnmark. I Akershus er det en, mens det ikke finnes noen nynorskelever i Vestfold og Nord-Trøndelag.

Etter over 100 år med skriftlig sidemålsundervisning må man kunne konstatere at tvangslinjen ikke har ført frem. I stedet for å tvinge den skriftlige nynorsken på bokmålslever, burde målfolket konsentrere kreftene om å beholde de nynorskelevne som allerede undervises i nynorsk, særlig i randsonene hvor frafallet i dag er hele to tredjedeler når elevene går fra grunnskolen over i videregående.

Skoleåret 2014-2015

Fylke	Grunnskole			Videregående		
	Bokmål	Nynorsk	Nynorsk i prosent	Bokmål	Nynorsk	Nynorsk i prosent
Østfold	34246	41	0,12%	2735	4	0,1%
Akershus	78229	1	0,00%	5884	6	0,1%
Oslo	61613	2	0,00%	6214	25	0,4%
Hedmark	21925	113	0,51%	1678	2	0,1%
Oppland	17753	3818	17,68%	1659	99	5,7%
Buskerud	32219	848	2,55%	2537	9	0,3%
Vestfold	28871	0	0,00%	2513	4	0,1%
Telemark	17915	1918	9,59%	1678	70	4,0%
Aust-Agder	13522	741	5,13%	1046	20	1,8%
Vest-Agder	22421	745	3,20%	1875	16	0,8%
Rogaland	45509	14287	23,54%	3833	239	5,8%
Hordaland	38405	23809	38,18%	4109	963	18,9%
Sogn og Fjordane	353	13657	97,48%	148	895	85,8%
Møre og Romsdal	16090	16641	50,74%	1742	684	28,2%
Sør-Trøndelag	35525	44	0,12%	3015	12	0,3%
Nord-Trøndelag	17100	0	0,00%	1374	7	0,5%
Nordland	28277	2	0,01%	2077	3	0,1%
Troms	19138	10	0,05%	1691	6	0,3%
Finnmark	8340	2	0,02%	558	3	0,5%
Hele landet	537451	76679	12,39%	46366	3067	6,2%

Kilder: Utdanningsdirektoratet utarbeider statistikken for grunnskolen, tabellen for den videregående skolen omfatter Vg3 studieforberedende utdanningsprogram, skriftlig norsk hovedmål, og Vg3 påbygging til generell studiekompetanse.